

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jerzy Grubba

w sprawie **A.C.** i **R.T.**,
skazanych z art. 189 § 3 k.k. i art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 26 marca 2025 r.,
z urzędu, kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego,
zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego
z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 355/23,
o oddaleniu kasacji obrońców skazanych jako oczywiście bezzasadnych,

p o s t a n o w i ł:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 355/23, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnych kasacji, wniesionych przez obrońców A.C. oraz R.T., i kasację obrońców skazanych przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. kosztami postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.**

Małgorzata Gierszon

Kazimierz Klugiewicz

Jerzy Grubba

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 355/23, oddalił jako oczywiście bezzasadne kasacje obrońców skazanych A.C. oraz R.T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 13 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 156/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 17 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 127/20.

Pismem z dnia 2 stycznia 2025 r. obrońca A.C. złożył wniosek o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończony wydaniem ww. postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania. Autor wniosku wskazał na nienależytą obsadę sądu z uwagi na fakt, że w składzie jednoosobowym rozpoznającym kasację zasiadał sędzia SN R.W., powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS), której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). W przekonaniu autora wniosku okoliczność ta sprawia, że na etapie postępowania kasacyjnego zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy przedmiotem postępowania wznowieniowego może być postępowanie, zakończone oddaleniem kasacji. Sąd Najwyższy, rozpoznając niniejszą sprawę, dostrzega ewolucję poglądów judykatury w przedmiocie dopuszczalności stosowania procedury wznowieniowej do postępowań po uprawomocnieniu się orzeczenia i podziela wielokrotnie wyrażany w najnowszym orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym „dopuszczalne jest wznowienie postępowania kasacyjnego oddalającego kasację, zarówno na wniosek strony – w oparciu podstawy wznowieniowe określone w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k., jak i z urzędu – art. 542 § 3 k.p.k.” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 75/23, LEX nr 3597323; zob. też: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 30/22, LEX nr 3572360; z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt III KO 43/23*).

W dalszym ciągu aktualność zachowuje uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., zgodnie z którą: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. W odniesieniu do tak wadliwie powołanych sędziów Sądu Najwyższego nie bada się zatem – tak jak w przypadku sędziów sądów powszechnych – czy „wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności” (*ibidem*). Stanowiska co do ważności zacytowanej uchwały nie zmienia fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61), co było już wielokrotnie przedmiotem analiz Sądu Najwyższego (zob. zwłaszcza *postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95 i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela i odnosi do niniejszej sprawy pogląd, wyrażony odnośnie do SSN R.W. w postanowieniu SN z dnia 24 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 608/23. Sędzia ten otrzymał co prawda nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego (ale co godne podkreślenia - w Izbie Dyscyplinarnej, która chociaż była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, to jednak nigdy nie miała statusu sądu w rozumieniu Konstytucyjnym) od Prezydenta RP, jednak nie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, o której mowa w Konstytucji RP, ale na wniosek organu, którego skład utworzono na podstawie ustawy niezgodnie z Konstytucją. Fakt, że organ ten posługiwał się taką

sama nazwą – „Krajowa Rada Sądownictwa”, nie zmienia postaci rzeczy, że z uwagi na jego ukształtowanie w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, stracił on charakter organu konstytucyjnego. W tym stanie rzeczy nie został spełniony drugi warunek wskazany w art. 179 Konstytucji RP, co oznacza, że wspomniany sędzia nie uzyskał statusu sędziego Sądu Najwyższego w rozumieniu Konstytucji RP, ze wszystkimi tego konsekwencjami, także w zakresie możliwości sprawowania wymiaru sprawiedliwości jako niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Konstytucyjne kompetencje Sądu Najwyższego w postaci sprawowania nadzoru nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania, a wyrażające się w możliwości uchylenia prawomocnego orzeczenia sądu, a niekiedy uniewinnienia czy umorzenia postępowania, mogą być realizowane wyłącznie przez sędziów, którzy spełniają oba warunki określone w art. 179 Konstytucji RP. Wszystkie składy orzekające Sąd Najwyższy z udziałem sędziów powołanych we wspomnianym trybie nie stanowią również sądu niezawisłego i bezstronnego w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 267 TFUE (*zob. wyroki TSUE: z 21 grudnia 2023 r., C-718/21 i z dnia 7 listopada 2024 r., C-326/23*).

W świetle powyższego oczywiste jest zatem, że wydane przez Sąd Najwyższy postanowienie o oddaleniu kasacji w składzie, w którym zasiadał SSN R.W., powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego wadliwie – z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z 2017 r. – dotknięte jest uchybieniem rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Konieczne stało się zatem wznowienie postępowania kasacyjnego, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 355/23, i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania.

Na koniec wolno zauważyć, że w sprawie wystąpiła także podstawa wznowieniowa określona w art. 540 § 3 k.p.k. Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (ETPC) już kilkakrotnie stwierdzał bowiem naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC wobec wadliwości procedury nominacyjnej sędziów Sądu Najwyższego z

uwagi tryb ustalania składu Krajowej Rady Sądownictwa (w wyrokach: z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21, z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19, z dnia 8 listopada 2021 r., w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz z dnia 3 lutego 2022 r., w sprawie *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). Wprawdzie orzeczenia te nie dotyczyły wprost sędziów orzekających w Izbie Karnej, jednak wadliwość powołania SSN R.W. jest taka sama, jak sędziów orzekających w sprawach, które stanowiły podstawę skarg rozpoznanych przez ETPC w ww. orzeczeniach. W orzecznictwie nie budzi też wątpliwości potrzeba zapewnienia standardu prawa do sądu, gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 EKPC także w postępowaniach po uprawomocnieniu się orzeczenia (zob. *postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt II KO 75/23 i wskazane tam judykaty SN i ETPC*). Trzeba też zauważyć, że stwierdzone uchybienie może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za naruszenie art. 6 EKPC. W ostatnim czasie doszło do polubownego zakończenia szeregu spraw w związku ze skargami dotyczącymi niezagwarantowania prawa do sądu w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym, w tym również w zakresie postępowań z udziałem sędziów Izby Karnej Sądu Najwyższego powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zob. skargi w sprawach *Dudek i Lazur i I.G. przeciwko Polsce* i 19 innych skarg, nr 41097/20, 39577/22, 42668/21 i 19 innych). Jak wynika z komunikatu Trybunału z 7 listopada 2024 r. (ECHR 259/2024) jednym z powodów, dla których zdecydowano się skreślić skargi związane z wątpliwościami co do niezawisłości nowo powołanych sędziów Sądu Najwyższego była możliwość wznowienia postępowań kasacyjnych z udziałem tych sędziów w związku z podstawą określoną w art. 540 § 3 k.p.k. Wznowienie postępowania w niniejszej sprawie jawi się zatem jako tym bardziej uzasadnione.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[WB]

[r.g.]